

Posudek na bakalářskou práci Andrey Podroužkové

Souslednost časová ve španělských obsahových větách po minulém čase prostém (dijo que): frekvenční analýza na základě korpusu CREA (neliterární texty – časopisy) (Filozofická fakulta JU, České Budějovice 2014, 46 stran)

Autorka si pro téma své BP zvolila aktuální a velmi zajímavé téma z oblasti španělské jazykovědy. Svoji práci standardně rozdělila na část teoretickou a praktickou, k nimž mám v pořadí, jak je práce rozvržena, následující připomínky a komentáře.

V teoretické části autorka prokazuje poměrně široký přehled v bibliografii prací zabývajících se danou problematikou, nicméně je trochu škoda, že v otázce prezentace dané problematiky nevycházela spíše z klasických (tradičních) gramatik. Na místo toho se uchýlila k (podle mého názoru) spíše okrajovým či dílčím, mnohdy jednostranně orientovaným studiím časopiseckého charakteru, jejichž správná interpretace a zakotvení do příslušného teoretického rámce, často přesahuje lingvistické i jazykové možnosti autorky (př. Fernández López Justo). Místy tak není v jejím výkladu jasné, kudy se její výklad chce či bude ubírat: např. proč na str. 11 uvádí příklady nepřímých otázek (str. 11, příklad 5 – navíc chybí přízvuk u *qué*). Bez znalosti zdrojové literatury je text místy hůře srozumitelný – str. 14, kap. 2.6. od str. 21, občas do výkladu pronikají prvky hovorového jazyka – str. 13, 16 „*spusti se časová souslednost*“, na str. 16 u příkladu 17b přesně nerozumím, v jaké souvislosti je tento příklad uváděn ve vztahu k předchozímu odstavci.

Pro účely obhajoby bych měla v souvislosti s teoretickou částí na autorku otázku týkající se myšlenky „porušování pravidel časové souslednosti“, která se prolíná celou teoretickou částí (zejména celá kapitola 2.5). Osobně se totiž domnívám, že daná problematika by neměla být nazírána takto kategoricky. Při interpretaci jazykového materiálu nelze pouze mechanicky vycházet ze zjednodušených učebnicových pravidel. Užití toho či onoho času s sebou zpravidla nese odlišnou sémantickou interpretaci dané výpovědi – autorka na to ostatně poukazuje na str. 19 v příkladech Ulašina, a je tudíž naprosto opodstatněné. Občas může být užívání příslušných časů ve vedlejších větách obsahových motivováno i faktory stylistickými, jak upozorňuje např. Zavadil (1999: 123). Z toho důvodu se domnívám, že není správné a legitimní mluvit o „porušování pravidel časové souslednosti“, což ostatně autorka sama konstatuje v poměrně lakonicky koncipovaném závěru na str. 40-41, ale o to víc se nabízí otázka, proč se tak tvrdošíjně této myšlenky po celou práci drží?

V praktické části se autorka na materiálu jazykových dat z korpusu CREA (časopisy, Španělsko) snaží zmapovat užívání slovesných časů ve vedlejších větách obsahových následujících po větách hlavních s *dijo que*. Kladně hodnotím, že si je autorka vědoma určité heterogenosti získaných dat, z nichž tudíž následně eliminovala věty, které s předmětem jejího výzkumu nesouvisejí (str. 26). K této části mám následující otázky:

1. Jako výchozí hypotézu autorka stanovuje předpoklad největší frekvence imperfekta, dále kondicionálu a nakonec času přítomného prostého. Mohla by autorka blíže vysvětlit, na jakém základě tuto hypotézu stanovila?
2. Mohla by autorka přesně vymežit typologii jazykových dat, které analyzuje? Na str. 23 uvádí „*revistas*“, na str. 25 „*prensa*“.
3. Z výkladu v kapitole 3.4.1. vyplývá, že autorka užívání tvarů kondicionálu pro vyjádření dějů následných ve vedlejších větách obsahových ztotožňuje s tvary kondicionálu užívaných pro vyjádření pravděpodobnosti, domněnky, zdvořilosti. Rozumím tomu správně? Znamenalo by to tedy, že např. mezi větami užitými v řeči přímé *Estaré allí pronto* a *Sería Usted tan amable* nemáme vidět žádný rozdíl?
4. Dovoluji si s autorkou polemizovat (a navrhuji tuto otázku k diskuzi při obhajobě) s příkladem 37a a 37b – nedomnívám se, že věta 37b implikuje skončení děje; užití imperfekta zde chápu jako nepříznakové oproti příznakovému užití času přítomnému (s tímto souvisí i kapitola následující, str. 30) a příklady *dijo que tenía unas fotos delicadas del Rey* a *dijo que tiene unas fotos delicadas del Rey*.

Přestože mé předchozí připomínky působí možná trochu kriticky, chtěla bych upozornit, že daná problematika lehce přesahuje možnosti interpretace jazykových dat na úrovni bakalářského studia, což je fakt, který беру v potaz při hodnocení části praktické. Některé interpretace jsou občas na hranici spekulací (str. 33, příklad 44), ale na druhou stranu oceňuji, že si diplomantka je schopna tyto otázky klást a že se je snaží (byť ne vždy zcela uspokojivě) zodpovědět.

Na vrub autorky však přičítám poměrně nedbalou formální úpravu celé práce:

1. Práce je zatížena četnými překlepy – str. 16 intergación, str. 18 subkuntiv, str. 19 Bohdal, str. 25 jen.č., str. 27 použili, str. 28 – která, nepřmé, str. 29 prototipo, str. 38 impfekta,, u pozn. pod čarou č. 2 chybí tečka, str. 45 deskriptiva a řada dalších, které dále neuvádím.
2. str. 23 nesprávný překlad RAE
3. Upozorňuji rovněž na nejednotný systém odkazování na zdrojovou literaturu – např. str. 11 v textu, jinde prostřednictvím poznámek pod čarou.

Několik poznámek k užití metodologii:

1. Lepší orientaci v textu by prospělo sjednocení užívané terminologie časů ve španělštině – na str. 14, poznámka 14 autorka uvádí, že v textu zachová původní španělskou terminologii, což však např. na str. 21 atd. nečiní, pracuje s terminologií českou a čtenáři tak nezbyvá, než si domyslet, jaký slovesný tvar má na mysli (*čas předminulý, čas předpřítomný, minulý čas prostý*).
2. Vzhledem k zadání a tématu práce příliš nerozumím, proč autorka od str. 34 zkoumá ještě danou problematiku ve větách s *ha dicho que* – bylo by bývalo vhodné toto lépe vysvětlit. Myslím, že potenciál zadaného tématu nebyl plně využit: zajímavé závěry by mohl přinést výzkum daného tématu např. na materiálu latinskoamerické španělštiny, nabízela by se i možnost analyzovat věty uvozené jinými, synonymními slovesy (*anunciar, comentar ...*) ... či nikoliv?

Závěr:

Práce Andrey Podroužkové i přes výše uvedené připomínky vyhovuje požadavkům na bakalářské práce kladeným. Práci proto doporučuji k obhajobě a předběžně hodnotím známkou **velmi dobře**.

V Českých Budějovicích, 8. června 2015

PhDr. Jana Pešková, Ph.D.